

Το εκλογικό σύστημα των ΗΠΑ: Μια χούντα με προβιά δημοκρατίας

Το **37ο** τεύχος των **Αναιρέσεων** είναι αφιερωμένο στην **“Άλλη Αμερική”**.

Τις ΗΠΑ του εργατικού κινήματος, των αγώνων των μειονοτήτων, των τρομακτικών αντιθέσεων και των συγκλονιστικών τους ενίοτε εκφράσεων.

Με τις προεδρικές εκλογές να μην έχουν αναδείξει ακόμη ξεκάθαρο νικητή, δημοσιεύουμε πρόωρα ένα σημαντικό κείμενο για το εκλογικό σύστημα των ΗΠΑ.

Τον τρόπο με τον οποίο αυτό καθιερώθηκε, το πώς λειτουργεί και, κυρίως, το πώς καταφέρνει να “φυλακίζει” εκατομμύρια ανθρώπων σε μια δήθεν δημοκρατία.

Το νέο τεύχος θα κυκλοφορήσει σύντομα και θα μπορεί κανείς να το βρεί στις **Λέσχες των Αναιρέσεων** και μέσω των οργανώσεων της **νεολαίας Κομμουνιστική Απελευθέρωση** και του **Νέου Αριστερού Ρεύματος για την Κομμουνιστική Απελευθέρωση**.

Το εκλογικό σύστημα των ΗΠΑ: Μια χούντα με προβιά δημοκρατίας

Γιώργος Παυλόπουλος

Οι εκάστοτε πρόεδροι και το σύστημα εξουσίας των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, κυβέρνηση και Κογκρέσο, ΜΜΕ και αναλυτές, ιδιοκτήτες επιχειρηματικών ομίλων και «παίκτες» των χρηματιστηρίων, ισχυρίζονται ότι έχουν δημιουργήσει ένα πρότυπο δημοκρατίας, μοναδικό σε ολόκληρο τον πλανήτη, και αυτοανακηρύσσονται θεματοφύλακές του. Αυτό, άλλωστε, μαζί με την «αντιμετώπιση της τρομοκρατίας», αποτελεί το βασικό επιχείρημα το οποίο προβάλλουν κάθε φορά που εξαπολύεται μια στρατιωτική επιδρομή σε βάρος μιας άλλης χώρας, που ανατρέπεται την κυβέρνησή της ή σκαρώνονται μηχανορραφίες ώστε να γίνει πραξικόπημα, ακόμη και όταν επιβάλλονται απάνθρωπες κυρώσεις σε βάρος της.

Σε κάθε περίπτωση, εάν όλα τα παραπάνω είναι αλήθεια, τότε λογικά θα ανέμενε κανείς να αποτυπώνονται πρώτα και κύρια στη διαδικασία την οποία οι αστικές δημοκρατίες έχουν ανακηρύξει σε πεμπτουσία τους: τις εκλογές! Καθώς, λοιπόν, η 3η Νοεμβρίου 2020 ήταν ημερομηνία εκλογών για τις ΗΠΑ, από τις οποίες προέκυψαν ο νέος (46ος) πρόεδρός τους και η καινούρια σύνθεση και πλειοψηφία του Κογκρέσου, είναι μια πρώτης τάξης ευκαιρία να διαπιστώσουμε τι πραγματικά συμβαίνει. Πόσο δημοκρατική είναι, δηλαδή, η εκλογική διαδικασία στη μητρόπολη του καπιταλισμού και την πατρίδα των «μεγάλων ευκαιριών», στη χώρα που διαθέτει μακράν το περισσότερο σωρευμένο κεφάλαιο, τους περισσότερους δισεκατομμυριούχους, τις κορυφαίες επιχειρήσεις παγκοσμίως σε πολλούς κλάδους, το ισχυρότερο νόμισμα και την πιο καταστροφική πολεμική μηχανή την οποία έχει γνωρίσει η ανθρωπότητα στη μακραίωνη ιστορία της.

Όσοι επιλέξουν να διαβάσουν αυτό το κείμενο, πάντως, δεν είναι ανάγκη να υποβληθούν στο σύννηθες μαρτύριο και να περιμένουν το τέλος του προκειμένου να φτάσουν στο συμπέρασμα. Κι αυτό διότι **ξεκαθαρίζουμε εξ αρχής ότι οι ΗΠΑ είναι σήμερα και υπήρξαν πάντοτε ένα από τα πιο αντιδημοκρατικά κράτη του κόσμου, όπου η γνώμη και ψήφος του λαού «ζυγίζεται» τελικά πολύ λιγότερο από το πραγματικό της βάρος, ακόμη και για τα δεδομένα μιας αστικής δημοκρατίας.** Κι αυτό είναι κάτι που μπορούμε να το πούμε ρητά και κατηγορηματικά, χωρίς να διατρέχουμε τον κίνδυνο της διάψευσης. Και συνάμα, χωρίς να δίνουμε ιδιαίτερη σημασία στους προκατασκευασμένους μύθους περί των στρατιών από Ρώσους και Κινέζους χάκερ οι οποίοι δήθεν νοθεύουν τη λαϊκή βούληση και ψήφο.

Αξίζει, ωστόσο, τουλάχιστον για όσους είναι πιο υπομονετικοί και απαιτητικοί, να αποδείξουμε του λόγου το αληθές με συγκεκριμένα στοιχεία και παραδείγματα. Αυτό ακριβώς θα επιχειρήσουμε να κάνουμε στη συνέχεια.

Σημείο πρώτο, λοιπόν: *Στις ΗΠΑ οι εκλογές δεν είναι άμεσες, αλλά έμμεσες.* Με άλλα λόγια: Ο πρόεδρος της υπερδύναμης, ο «πλανητάρχης» ο οποίος μπορεί να τα κάνει... λαμπόγυαλο σε κάθε γωνιά του πλανήτη όταν θελήσει, δεν εκλέγεται απευθείας από τον λαό αλλά από εκπροσώπους οι οποίοι προκύπτουν από την ψήφο του λαού, κάτι που δεν ίσχυε καν τα πρώτα 45 χρόνια μετά την ανεξαρτησία (1789-1824), όταν αυτοί ορίζονταν από τα κοινοβούλια των πολιτειών. Πρόκειται, όπως ίσως είναι ήδη γνωστό σε πολλούς, για τους εκλέκτορες -538 συνολικά- οι οποίοι συγκροτούν το αποκαλούμενο Κολέγιο των Εκλεκτόρων. Ένα σώμα που συνεδριάζει μετά την οριστικοποίηση του αποτελέσματος των εκλογών (εντός Δεκεμβρίου) και επιλέγει τον νέο πρόεδρο της χώρας, ο οποίος πρέπει να συγκεντρώσει την προτίμηση τουλάχιστον 270 εξ' αυτών, προκειμένου να ορκιστεί στις 20 Ιανουαρίου.

Σημείο δεύτερο: *Οι περισσότερες ψήφοι στις κάλπες δεν οδηγούν αναγκαστικά αυτόν ή αυτήν που τις έλαβε στον Λευκό Οίκο.* Το πιο πρόσφατο παράδειγμα, το οποίο επιβεβαιώνει περίτρανα την παραπάνω διαπίστωση, έρχεται από τις αμέσως προηγούμενες εκλογές, του 2016. Τότε, δηλαδή, που η υποψήφια των Δημοκρατικών, Χίλαρι Κλίντον, είχε συγκεντρώσει 2,9 εκατομμύρια περίπου περισσότερες ψήφους από τον εκλεκτό των Ρεπουμπλικανών, Ντόναλντ Τραμπ, αλλά τελικά δεν εξελέγη πρόεδρος. Σημειώνεται ότι κάτι ανάλογο είχε συμβεί και το 2000, όταν ο (επίσης Ρεπουμπλικάνος) Τζορτζ Μπους ο νεότερος βρέθηκε να υπολείπεται κατά μισό εκατομμύριο του (Δημοκρατικού) Αλ Γκορ, όμως κατάφερε να γίνει πρόεδρος. Πώς συνέβη αυτό; Πολύ απλά, επειδή Τραμπ και Μπους είχαν καταφέρει να πάρουν την πλειοψηφία του Κολεγίου των Εκλεκτόρων (ο δεύτερος, μάλιστα, μόλις για μία ψήφο, διασφαλίζοντας 271 στους 538...), με βάση το ιδιόμορφο εκλογικό σύστημα των ΗΠΑ.

Σημείο τρίτο: *Ο νικητής τα παίρνει όλα (όπως λέει και το τραγούδι των Abba).* Είναι απολύτως λογικό κανείς να ρωτήσει πώς είναι δυνατόν ένας υποψήφιος να παίρνει περισσότερες ψήφους αλλά να έχει τελικά λιγότερους εκλέκτορες. Η απάντηση είναι επίσης απλή: Σε καθεμία από τις 50 πολιτείες των ΗΠΑ και την Περιφέρεια της Κολούμπια, αντιστοιχεί ένας συγκεκριμένος αριθμός εκλεκτόρων, σχεδόν αναλογικά με βάση τον πληθυσμό της. Όποιος δε επικρατήσει στις εκλογές, πιστώνεται το σύνολό τους και όχι το μερίδιο που του αντιστοιχεί με βάση το ποσοστό του. Έτσι, για παράδειγμα, εάν κάποιος ή κάποια σαρώσει στην Καλιφόρνια, που είναι η πολυπληθέστερη πολιτεία με τους περισσότερους εκλέκτορες (55), θα βάλει στην «τσέπη» μόνο αυτούς, έστω και αν η διαφορά

σε ψήφους είναι της τάξης των πολλών εκατομμυρίων. Το ίδιο, όμως, θα καταφέρει και ο/η αντίπαλός του στις πολιτείες που θα έχει ενδεχομένως επικρατήσει με μία ψήφο διαφορά. Καθώς δε στο τελικό άθροισμα δεν μετρούν οι ψήφοι, αλλά οι εκλέκτορες, το συμπέρασμα είναι μάλλον προφανές.

Σημείο τέταρτο: Οι εκλέκτορες μπορούν να αλλάξουν στρατόπεδο, ακόμη και την τελευταία στιγμή. Ορισμένοι θα σπεύσουν να ισχυριστούν ότι στα 250 χρόνια της πολιτικής ιστορίας και των εκλογών στις ΗΠΑ, αυτό έχει συμβεί μόνο για το 1% των εκλεκτόρων, ενώ το 99% έχει παραμείνει πιστό στις αρχικές του δεσμεύσεις προς το κόμμα που τον ή την επέλεξε και τον λαό που τους εξέλεξε. Αν και αυτός ο συσχετισμός μας «γαργαλάει» για να σημειώσουμε ότι συνήθως συμβαίνει αυτό που θέλει το 1% και όχι το υπόλοιπο 99% (ειδικά στις ΗΠΑ!), ας μείνουμε στην ουσία. Κι αυτή δεν είναι άλλη από το γεγονός ότι το σύνταγμα της χώρας, δηλαδή ο υπέρτατος νόμος της, δίνει το ελεύθερο στους εκλέκτορες να ψηφίσουν κατά συνείδηση. Βεβαίως, η αλήθεια είναι πως αρκετές πολιτείες έχουν θεσπίσει διατάξεις οι οποίες προβλέπουν (ελαφρά σχετικά) πρόστιμα ή ακόμη και αντικατάσταση των απείθαρχων, όμως αυτό δεν συμβαίνει σε όλες και σίγουρα δεν είναι αποτρεπτικό. Αυτό σημαίνει ότι σε μια κρίσιμη στιγμή και εάν το σύστημα αποφασίσει ότι κινδυνεύει, μπορεί να ορίσει τον δικό του άνθρωπο στην προεδρία!

Σημείο πέμπτο: Η νοθεία είναι σχετικά εύκολη υπόθεση στις αμερικανικές εκλογές. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα πρόσφατης έρευνας του ινστιτούτου Electoral Integrity Project, στην οποία συμμετείχε και το πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ, οι ΗΠΑ κατατάσσονται μόλις **52ες** σε σύνολο **153 χωρών** όσον αφορά στην ακεραιότητα και το αδιάβλητο της εκλογικής τους διαδικασίας, πίσω από όλες τις παραδοσιακές δυτικές αστικές δημοκρατίες, αλλά και χώρες όπως η **Κόστα Ρίκα, το Μπενίν και το Πράσινο Ακρωτήριο**.

«Το γεγονός ότι κάθε πολιτεία διαθέτει τους δικούς της εκλογικούς κανόνες –για ζητήματα όπως η τεχνολογία που θα χρησιμοποιηθεί στη διαδικασία ή η ώρα που θα ανοίξουν οι κάλπες– σημαίνει ότι τα εκλογικά δικαιώματα των Αμερικανών μπορούν να διαφέρουν θεμελιωδώς από πολιτεία σε πολιτεία»,

σημείωναν πρόσφατα σε σχετική ανάλυσή τους οι New York Times, ενισχύοντας την παραπάνω εκτίμηση.

Σημείο έκτο: Πρόεδρος των ΗΠΑ μπορεί να γίνει μόνο όποιος έχει πολλά λεφτά και

ισχυρούς χορηγούς. Πρακτικά, με βάση και τη γεωγραφία των Ηνωμένων Πολιτειών, και τις συνήθειες της κοινωνίας και τις ιδιαιτερότητες του πολιτειακού τους συστήματος και τις διαφορές ανάμεσα στις διάφορες ζώνες (δυτική και ανατολική ακτή, μεσοδυτικές νότιες πολιτείες), είναι εξαιρετικά δύσκολο, αν όχι αδύνατο, το μήνυμα όποιου ή όποιας επιλέξει να συμμετέχει στις εκλογές χωρίς να βρίσκεται κάτω από την «ομπρέλα» του ενός από τα δύο μεγάλα κόμματα να φτάσει σε κάθε πόλη, χωριό και σπιτικό. Για να γίνει κάτι τέτοιο κατορθωτό, άλλωστε, θα πρέπει να συγκεντρωθούν ποσά ύψους πολλών εκατοντάδων εκατ. δολαρίων (ενδεικτικά, τα κεφάλαια που δαπανήθηκαν σε αυτές τις εκλογές εκτιμάται πως ξεπέρασαν **τα 2,5 δισ.** και μαζί το ρεκόρ των προηγούμενων) από πολιτικές «χορηγίες», που θα διασφαλίσουν πρόσβαση στις τηλεοπτικές και διαδικτυακές πλατφόρμες, κυρίως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ένα στοιχείο που είναι καθοριστικό κατά την προεκλογική περίοδο στις ΗΠΑ.

Σημείο έβδομο: *Ανεξάρτητοι υποψήφιοι και άλλα κόμματα δεν έχουν ελπίδες στις ΗΠΑ.* Μια σειρά παράγοντες αποκλείουν ουσιαστικά τη δυνατότητα ανεξάρτητων υποψηφίων και κομμάτων πέραν Ρεπουμπλικάνων και Δημοκρατικών, να διεκδικήσουν είτε την προεδρία είτε την πλειοψηφία στο Κογκρέσο. Ένας από αυτούς είναι το σύστημα «ο νικητής τα παίρνει όλα», το οποίο σημαίνει πως οι ψήφοι υπέρ τους πάνε πρακτικά χαμένες, καθώς θα πρέπει να κερδίσουν την πρωτιά σε πολλές και μεγάλες πολιτείες για να έχουν ελπίδα. Ένας ακόμη παράγοντας είναι ο οικονομικός, μιας και –όπως προαναφέρθηκε– η ύπαρξη πολλών και ισχυρών χορηγών και η συγκέντρωση εκατοντάδων εκατομμυρίων δολαρίων αποτελεί προϋπόθεση εκ των ων ουκ άνευ για τη συμμετοχή στις εκλογές. Τέλος, αν και τυπικά δεν απαγορεύεται η συμμετοχή «*τρίτων*» στις εκλογές, η διαδικασία έγκρισης των υποψηφιοτήτων μπορεί να κρύβει πολλές δυσάρεστες εκπλήξεις γι' αυτούς –όπως συνέβη φέτος στην Πενσιλβάνια, όπου **ο υποψήφιος των Πρασίνων αποκλείστηκε** επειδή δεν είχε στείλει στην αρμόδια αρχή το πρωτότυπο με τις απαιτούμενες 5.000 υπογραφές, αλλά ένα φαξ...

Ασφαλώς, πολλά θα μπορούσε να προσθέσει κανείς προκειμένου να αποδείξει καλύτερα και πιο εμπειριστατωμένα το βαθιά και δομικά αντιδημοκρατικό σύστημα των ΗΠΑ, τόσο στις εκλογές όσο και συνολικά στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και άσκησης της εξουσίας, όπως είναι για παράδειγμα η διαδικασία των προεδρικών διαταγμάτων που εφαρμόζεται και καθορίζει τι θα γίνει ακόμη και για καθοριστικά ζητήματα, τόσο εντός όσο και εκτός συνόρων. Ή, ακόμη, στο **δικαίωμα βέτο** που έχει ο πρόεδρος, το οποίος συνήθως υπερτερεί των εξουσιών του Κογκρέσου, Βουλής και Γερουσίας. Και επίσης, τις υπερεξουσίες που διαθέτουν οι μηχανισμοί καταστολής και οι μυστικές υπηρεσίες, ειδικά σε περιόδους κρίσεων όπως η σημερινή –η οποία, ουσιαστικά, έχει ξεκινήσει μετά την ημερομηνία-σταθμό

της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 και δεν έληξε ποτέ.

Ωστόσο, ακόμη και τα παραπάνω, αρκούν προκειμένου να αποδείξουν πως το τελευταίο που δικαιούνται να ισχυρίζονται οι πρόεδροι των Ηνωμένων Πολιτειών -είτε λέγονται Τραμπ είτε Ομπάμα είτε είναι οι ανά τον κόσμο υποστηρικτές τους και τα αμέτρητα «παπαγαλάκια τους»- είναι ότι εκεί, στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, η (αστική) δημοκρατία νιώθει σαν να βρίσκεται στο σπίτι της!

Πηγή: anaireseis.gr